

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan, izvemši ponedeljke in dneve po praznicah, ter velja po pošti prejemana za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gld., za četrt leta 3 gld. 30 kr., za en mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 kr. za mesec, 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poštnina iznaša. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijake velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrt leta 2 gld. 50 kr., po pošti prejemana za četrt leta 3 gld. — Za oznanila se plačuje od četiristopne petit-vrste 6 kr., če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr., če se dvakrat in 4 kr. če se tri- ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvole frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani v Franc Kolmanovej hiši št. 3 „gledališka stolba“. Oprosnišvo, na katero naj se blagovoltijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne reči, je v „Narodni tiskarni“ v Kolmanovej hiši.

Govor slovenskega poslanca g. dr. Vošnjaka

o ponemčevanju v naših srednjih šolah.

(v seji državnega zbora 13. decembra 1876 po stenografičnem zapisniku.)

V generalnej debati je moj spoštovani gospod kolega, dr. Oelz iz Predarlskega, mož, kakor sam pravi, trde nemške korenine in nemškega mišljenja, kazal krivico, s katero slovenske narode avstrijske pita gospod naučni minister, ter jih kulturelno tlači. Zahvaljujem se gosp. dr. Oelzu za njegov pogum, da je, nemoten od narodnih predsodkov, resnici dal pravico, ter ob enem pokazal nevarnosti, katere se rodé Avstriji iz vednega zaničevanja gesla: „Pravica je podloga državam!“

Zalibog sem prepričan, da se bodo tudi njegove svarilne besede neposlušane razletele po tej zbornici in pri tej vladi in da bode gospod minister za nauk tudi zanaprej germanizacijo nenemških narodov v Avstriji, posebno slovanskih, imel za glavni cilj svojega delovanja. Vspeh tega poskušane raznarodnja ne bode, to gospodu naučnemu ministru prav lahko zagotavljam, posebno odlično, tem večje pa bode zmešanje na šolskem polju in tem manjši bodo pedagoški vspehi. Posebno z nami Slovenci ravna gospod naučni minister, odkar zopet uraduje in tudi v poprejšnji dobi svojega ministrskega delovanja kot največji sovražnik, skoraj tako, kakor da bi bili vsiljeni pritepenci v Avstriji, ki smo pa vendar dosti dobri, da plačujemo davke v denarji in krvi; sicer pa se ravna z nami, kakor se ravna s podjarmljenimi deželami. Seveda to ne velja samo za naučnega ministra, ampak

tudi za ministra pravosodja in za ministra notranjih stvari.

A tukaj je le govorjenje o delavnosti gospoda naučnega ministra pri srednjih šolah, katero hočem z nekaterimi številkami osvetiti. Ako se oziram na število srednjih šol, ki se na državne stroške vzdržujejo v deželah, kjer bivajo Slovenci, na Kranjskem, južnem Štajerskem, južnem Koroškem, v Trstu, Gorici in Istri, zdi se nam zadostilno v razmeri s prebivalstvom za sedanje odnošaje. Toda v vseh teh šolah je nemški, samo v Trstu in Istri tudi italijanski učni jezik, akoravno na teh srednjih šolah število slovenskih učencev daleč presega število onih drugih narodnosti.

Pogledimo najprej štiri popolne gimnazije v Ljubljani, Mariboru, Celji in Gorici.

Leta 1875, za katero sem date oficijalnemu izkazu naučnega ministerstva vzel, obiskavalo je ljubljansko gimnazijo 280 učencev slovenske in le 89 učencev nemške narodnosti. Tukaj moram pa vendar omeniti, in to velja za vse poznejše učilnice, da ti kot „Nemci“ navedeni dijaki največkrat niso sinovi nemških staršev, nego večidel sinovi uradnikov slovenske narodnosti ali pa takih mestjanov ali tržanov, ki svoje sinove razglašajo za Nemce, bodi-si da se klanjajo gospodu južnej stranki, bodi-si le zato, da jih oprste onih dveh ur tedenskega poduka v slovenskem jeziku, ki je za Slovence obligaten.

A navzlic temu je vendar obiskavalo ta zavod 280 Slovencev in 89 Nemcev, in učni jezik je nemški, le na spodnji gimnaziji so paralelni razredi, v katerih se dvoje ali troje predmetov tudi slovenski uči.

Na gimnaziji v Celji je študiralo leta

1875 100 Slovencev in 86 Nemcev, v Mariboru 133 Slovencev pa 86 Nemcev. Na obeh zavodih je učni jezik nemški, akoravno število Slovencev mnogo presega število Nemcev.

Na gimnaziji v Gorici je študiralo 125 Slovencev, 106 Italijanov, pa le 25 Nemcev, in tem 25 k ljubju, ki še desetina vsega števila niso, podučuje se na tem gimnaziju nemški.

Na realnej gimnaziji v Novem mestu na Kranjskem študiralo je leta 1875 96 dijakov slovenske in 4 nemške narodnosti. Učni jezik je izvemši dvoje predmetov v nižjih razredih nemški.

Na realnej gimnaziji v Ptuji na Štajerskem študiralo je 59 Slovencev in 58 Nemcev, poduk je, kakor se ob sebi umeje, nemški. Le na realnem gimnaziji v Kranju s 66 slovenskimi dijaki in dvema nemškima se en del predmetov slovenski razlaga.

Enako je z realkami, ki imajo skozi in skozi nemški učni jezik, akoprav je, kakor na pr. v Ljubljani študiralo le 138 nemških poleg 189 slovenskih dijakov.

Ako se sploh sešteje število dijakov slovenske narodnosti, imamo ne vseh srednjih šolah veliko nad 1000 dijakov slovenskih, za katere nij odločena niti ena srednja šola s slovenskim učnim jezikom.

„Slavna gospoda! ako smo poprejšnja leta zahtevali od vlade, naj slovenski jezik uvede v šole, morali smo vedno čuti očitane, da nemamo zadosti učnih močij, ne zadosti jezika zmožnih uradnikov, ne potrebnih učnih knjig.“

Za temi izgovori se vlada zdaj ne more več skrivati, ker imamo zadostno število je-

Listek.

„Kantov kategorični imperativ in sedanjost.“

Pod tem naslovom je izdalo društvo dunajskih nemških visokošolcev knjižico, katera bode vsacega poštenega Slovenca in Neslovenca radostjo napolnila, ker svedoči, da nij vse v Beču tako korumpirano, ko veliko njih misli. Posebno Slovence bode zanimal izrek moža, Nemca, o borzijanskih vitejih, ki še dandenes v dunajskem državnem zboru sede in se nad „nemoralnostjo“ pri volitvah v Dalmaciji spodtikajo; isto tako tudi izrek o dunajski žurnalistiki, v prvi visti o „N. fr. Pr.“

Omenjena knjižica obsega govor dr. J. Volkelta, govorjen v „bralnem društvu dunajskih študentov“, kojega odbor je onemu govoru s tem pritrnil, da je sklenil enoglasno javnosti ga izročiti.

V uvodu razpravlja dr. Volkelt Kantov pravni zakon, dolžnost itd., primerja Lessingovo delo „Erziehung des menschengeschlechtes“ s Kantovimi idejami in sedanjostjo.

V obče biča na to prav ostro mehkužnost sedanjega časa in nadaljuje:

„Dovolite mi, da lagost (Bequemlichkeit) v tem škodljivem smislu v posameznih delih javnega in privatnega življenja pojasnim. Opo-minjam vas tu na Iheringovo izvrstno delo „der Kampf ums Recht“. Povsod v privatnem življenji vidi Ihering prapor zakona malodušno in sramotno zapuščati. Povsod dopušča pravstvo mirno, da krivica dobiček iz njega vleče. Z imperativnimi besedami zahteva od omehkuženih generacij, da se proti krivici do zobov oborožijo, da jo tudi v malenkostnih slučajih potepajo, ko bi tudi izguba lastnega premoženja ali pa smrt nasledek onega prizadetja bili. Kdor dopušča, da krivica brez kaznovanja pravico napada, izdaja idejo prav-

stva (die Idee des Rechtes), ako velja tudi le 1 gold., katerega fljaker brezpostavno zahteva.“

„Und Ihering“, tako nadaljuje imenovani Volkelt, „diesen braven, tüchtigen Kämpfer für den Sieg des Rechtes, rufe ich denn auch gegen Giskra, diesen Verteidiger der frivolten „trinkgeldtheorie“, in die Schranken. Ihering betrachtet es mit Recht als ein Zeichen sittlichen Verfalls, als Untergrabung des gesunden Eigentumsinnes, wenn der Gewinn nicht in solidem verhältnisse zu der geleisteten Arbeit steht.“ In vendar sedi ta mož še v parlamentu na Dunaji!

Dalje kritikuje Volkelt iz stališča Kantove filozofije denašnje ljubezen, denašnje gledališče, politično in cerkveno življenje. O borzijancih govori na to, tako-le: „In poglejte na naše borzijance (börsenhelden) z njihovim prebrisanim egoizmom, z njihovim „après nous le déluge“, ki menijo, da človek le zaradi tega

zika večih učiteljev za srednje šole in dovolj jezika zmožnih uradnikov. Se ve da se mora tukaj omeniti, da popolno znanje jezika pri uradnikih in učiteljih in dobra volja, ukoriščevati si to znanje v šoli in v administraciji ali justiciji onim državnim uradnikom, ki to znanje kažejo, ne prinaša dobička, marveč škodo, ker jih uže popolno znanje jezika tako rekoč politično sumljive dela. (Klici na desnej: prav res! ugovarjanje na levej.)

Da tudi učnih knjig za slovenske srednje šole ne manjka, sem uže v poprejšnjih sesijah imel priliko dokazati, in ko bi tudi ne bilo dovolj učnih knjig v slovenskem narečju, vzele bi se lahko s hrvatskih srednjih šol in bile bi za naše srednje šole ravno tako sposobne.

Kako se vede gospod naučni minister napram avtonomnim deželnim uradom, na pr. deželnim odborom? Navesti čem dotičen slučaj, da se ne bo čul z ministerske klopi izgovor, da se na tako splošne tožbe ne da odgovarjati ako se ne navedo posebni slučajji, ki zares dajo povod k takim tožbam.

Deželni odbor kranjski je po pretečenej šestletnej dobi delovanja deželnega šolskega sveta predlagal dve učni moči vladi, katere vlada voli v deželni šolski svet kranjski. Deželni odbor kranjski je kot enega člana predlagal prav izvrstno učno moč ljubljanske gimnazije. Gospod naučni minister pa tega za deželni šolski svet kranjski predlaganega profesorja nij le nikakor ne potrdil, nego je ravno kot v **zasmehovanje** predloga deželnega odbora tega gimnazijalnega profesorja z ljubljanske gimnazije premestil v dunajsko Novomesto, češ „iz službenih obzirov“. (Klici na desni: čujte! čujte!)

Tudi pri imenovanji okrajnih šolskih nadzornikov se ne gleda — kar je vendar glavna stvar — na posebno strokovnjaško zmožnost, nego posebno na to, koliko goreče zna dotični politično **agitirati**.

Na ta način, gospoda moja, se odgaja in neguje od strani vlade **breznačajnost in odpadništvo**, in sicer ne samo narodno nego i politično. (Pravo na desni!) Ne za povzdigo splošnega blagostanja, ne za okrepčanje domoljubnega čuvstva avstrijskih narodov, ampak za **vzdržanje strankarskega gospodstva je tej vladi marl**. Zato pa je tudi v teh petih letih, odkar je na krmilu, tako da-

leč prišlo, da je naša uboga Avstrija zdaj znotraj popolnem raztrgana, na ven pa delovanjanja nezmožna, nezmožna za vsako veliko državno akcijo.

Do te splošne zmešnjave in vznurjenosti je naučni minister precej pripomogel, in akopram si se svojim delovanjem nij postavil „monumentum aere perennius“, bode vendar enkrat, kadar zapusti svojo stolico vzel prepričanje soboj, da mu bodo slovanski narodi ohranili trajen, akoravno ne posebno hvaležen spomin. (Pravo! na desni.)

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 18. decembra.

V **državnem zboru** je bil 15. t. m. na vrsti proračun trgovinskega ministerstva. Tožilo se je tudi tu mnogo o slabem stanju, zlasti glede železnic. O tem vprašanji pak hočemo te dni enkrat obširneje govoriti v tem listu. — Prvi točki „pošta“ se je oglašil tudi slovenski poslanec Pfeifer, pritožuje se, da se na poštah tudi od tacih ljudij dostavninska pristojbina terja, ki sami po pisma hodijo.

16. decembra pak je bil budget finančnega ministra na vrsti. Govorili so Schönerer, Sturm, Göllicher, Plener, Krzczunowicz, de Pretis, Dumba, Pfeifer, Weigel, Menger, Steudel, Nabergoj, Mieroszewsky, Proskovetz, Ruczka, Roser, Dworski, Weigel, Fanderlik in dr. Prvi graja, kako počasi in neugodno se dela urejevanje gruntne davka. Ta reforma bode stala 30 milijonov! Resultati pa nijso po tem. Dr. Sturm je dejal, da ne more imeti nobenega zaupanja do tega ministerstva ni glede finančnih ni glede drugih obzirov. Policajsko vladanje se je začelo, kar se je glede časnikarstva in družtev uže večkrat povedalo. Jaz bi lahko pokazal, kako se to tudi v druge družbe razteza. Vse to daje dokaz, da svobodna beseda nij bila še nikdar tako omejevana, kakor zdaj. Sramotno je za nas, pravi ustavoverec Sturm dalje, da smo, kar se tiče svobode, slabši nego sosede na Ogerskem. Govornik dalje govori o slabem stanju financ, o vedno rastočem deficitu, ki je najbolj raste pod zdanjim ministerstvom. Drugi govorniki so se držali bolj specialnosti. Govora obeh slovenskih poslancev prinesemo pak po stenografičnem zapisniku, kadar nam dojde.

Cesar je 16. dec. iz Pešte na Dunaj prišel. Ogerski listi to v zvezo devajo z nagodbo. Cesar baje pozna sklep ogerskega ministerstva, čisto samostalno ravnati v

gospodarskih zadevah, če se cislejtanci ne uđade. Zato bode poslušal se te, potem baje pride odločitev.

Vnanje države.

O **konferenci** denes nij nič novega poročila iz Carigrada. Iz tega je sklepati, da mirovni posel ne gre tako gladko. Tudi ljuto zabavljanje na Rusijo v judovsko-nemških časnikih kaže, da ne upajo miru nego slovanske vojske.

Grki pod Turčijo nabirajo mej soboj po vseh mestih in krajih denar in ga pošiljajo v Atene za nakup orožja in streliva. V vsakej večjej občini je eno društvo za nabilo, sillogos imenovano.

Papež je sprejel 16. dec. v posebnej privatnej avdijenci ženo bivšega cesarja Napoleona III. Evgenijo.

Na pruskem **Nemskem** je bil parlament sklenil nekatere svobodomiselneje postavbe za novinarstvo. Ali Bismark je dejal: ne! In brž so vsi na kolena popadali in besedo sneli. To je mar narod svobode?

Dopisi.

Iz Trsta 17. dec. [Izv. dop.] Vstanovl se je z nova stari mestni odbor, ki je pri nas tudi deželni zbor. Z nova bodo gospodarili Lahi in žepe polnili s preobilimi mestnimi davki. Službe bodo vstanavljali in svoje ljudi nastavljali, da se od leta do leta bolj vkoreninijo. Izvolila bode lahonska večina istega voditelja, župana, ki je zadnjih 6 let bil njeni načelnik. In temu gre najbolj za županstvo, kdor je čez glavo zadolžen, zamore le s to mastno službo dobro in veselo živeti. Plača njegova nij manjša od plače ministerske, znaša namreč 8000 forintov, razen sportelnov ki vsakemu pripadejo pri gospodarstvu celih milijonov, ko bi se naši ljudje vendar enkrat spametili! Vladni komite pa bi moral neprestano delati, da vsaj pri bodočih volitvah zadobe avstrijskomiselci večino v mestnem in deželnem zboru. Na to mora delati neprestano in o času volitve kandidate bolj zbirčno izbirati. Le potem se sme nadejati zmage.

Sinoči je bila veselica v našej Čitalnici. Zadnja moja opomba v Slov. Nar. je izdala pri pevcih; prav dobro so peli vse tri točke. Bog daj da bi se zbrana četverina mogla ohraniti dolgo časa. Potem so predstavljali veselo igro: „Serce je odkrila“. Gospodična Hakelnova se je še ljubkeje obnašala kot zadnjič v Rojanski čitalnici. Ko bi imela le nekoliko šole, stopila bi lahko na javni oder ljubljanskem gledališči. Nje vsestranska spret-

živi, da iz življenja več ko mogoče poltenosti (Sinnenlust) izvleče . . . . . Ideali so iz oči tega denarja- in papirjaželnih ljudij, ki so svoja srca na borzi zgubili, uže davno izginili, moralnost jim je le iz društvenih ozirrov nastala konvencija . . . .

Kar smatrajo drugi kot živo zasramovanje pravice, kakor navidezno ravnanje s „stroh-männerji“, to je tem gospodom po sebi razumljivo. Ti gospodje strmijo, ako kdo pravi, da nij prav, ako nij dobiček z delom v nobeni razmeri. Pošten pojem posestva kot rezultat lastnega dela je tem krogom čisto neznan itd. O dunajski žurnalistiki govori tako-le: Pred vsem pa moram nekaterim tukajšnjim časopisom priporočati, da si resno podoba našega filozofa predočijo in se potem do skrajne meje (in das innerste mark hinein) sramujejo.“

„Po izidu pravde (Ofenheimove) se je pokazala podlost (gesunkenheit) večine naše žurnalistike na strašansk način . . .“

Ko so porotniki Ofenheima za nekrivega

spoznali, bi bili morali mi vsi z žalostjo dostaviti: naš kazenski zakon je žalibog nepopolen, ker ne more nenravnosti onih ljudij v svoje zadrge vjeti. Kaj se je pa zgodilo mesto tega? Drugo jutro je prinesla „N. Fr. Presse“ uvodni članek, ki mora kozlanje pri vsakem prosto in zdravo mislečem človeku vzbuditi. Ofenheim je vitez današnjega dne, „sijajno“ je razsodek zanj izpadel itd. . . . Torej, da bi „N. Fr. Presse“ svojega preljubljenca Ofenheima oprala, hoče kar nraavnost eskamotirati. Predrzne se javiti, da nij za nraavnost „pozemelskega tribunala“. Vprašam, ali ne živi mej ljudstvom, ne živi v prsiah vsakega človeka glas, ki svoj nraavni „kriv“ in „nekriv“ naznanja? „N. Fr. Presse“, ki nraavnost, ki je različna od pravstva in zakona „wesenloses abstractum“ imenuje in bi nam rada vero vsilila, da je v prsiah vsacega človeka tako pusto in „paragraffenmässig“ kakor pri njenih privržencih (kaj pravite k temu nemškutarji?) naj se da od starega Kanta

podučiti, da more biti ravnanje po paragrafih zakonito (legalno), pa vendar ne še nraavno . . .

Volkelts končuje svoj govor tako-le: „Während sie („N. Fr. Pr.“) sich sonst mit einem gewissen idealen schwung zu umkleiden liebte, legt sie nun eine solche sittliche stumpfheit und moralische blösse an den tag, dass es ihr unbegreiflich erscheint, wie jemand sich von dem treiben jener geldmenschen mit sittlicher entrüstung wegwenden kann. Alle sittlich entrüsteten sind in ihren augen heuchler, sykoptanten, gesinnungsrohe leute. Doch ich habe schon zuviel gesagt über die sittliche verwirrung dieses blattes, das den mut hat, das sittlich faule inden formen schwungvoller begeisterung, mit dem erkünstelten scheine einer wunder wie überlegen einher schreitenden sittlichkeit und mit hilfe einer gefälschten philosophie anzupreisen.“

Evo vam sodba poštenega Nemca o svojih!

nost res zasluži da bi jo „criticus academicus“ v širokem podlistku pohvalil. A dozdeva se mi, da ga drezam brez vspeha. Pri družih je prevelik razloček med njo in njihovo igro. Tudi pri odru smo si morali mnogo le misliti. Pa regisseur nij temu kriv; iz nič nij nič. Ko bi imel tudi vse potrebne spretnosti, takim neprilikam bi le težko v okom prišel. Drugače, se ve da, je pri nekaterih družih napakah, katere bi pa lahko odstranil.

Danes ob enajstih imamo shod v dvorani mestne čitalnice, da se pomenimo o listu „Edinosti“. List je okolici jako potreben, a bojim se, da ne bode našel potrebne materialne podpore. Tisti ki bi lahko, nočejo, ali so pa zaspani, oni pa, ki bi radi in se napenjajo, pa stalno morejo. Dozdeva se mi, da se bomo morali poprijeti one ponudbe Sočinega urednika, katero nam je stavil pred vstanovljenjem posebnega lista „Edinosti“. — Sloga jači!

* **Beograd**, 12. dec. [Izv. dop.] Mi smo več davno došli do uverenja, da zajista bivajo trenutki, v katerih vsa zdrava logika, vsi trdi zakoni tvrdne prirodne sile, nič ne pomagajo! Ova misao vašeg korespondenta iz Rusije, zajista ima i suviše mnogo razlogu da se odobri. Što se tiče samoga Černjajeva, javno misljenje u nas samo sa hvalom pomije ime ovoga čoveka koji je toliko mnogo dobra učinio našoj narodnoj stvari. Mi znamo najbolje njegove vrline, a znamo i pogreške, ali nikako zakoni morala ne mogu da nam dopuste da naše krivice stavljamo na račun odgovornosti Černjajeva. Sve što je mogao da učini dobar general za vreme srpsko-turskog rata, to je Černjajev učinio. A ako uspesi nisu najpovoljniji zato nij odgovoran sam Černjajev. Naposledak ma šta da govore protivni njegovi o njemu, srpski narod dužan je sa poštovanjem uvek da pomije ime ovoga čoveka.

Ovo nekoliko reči kazao sam samo zato, da se zna kakva je razpoloženost prema Černjajeva ovde v Srbiji. Njegovi neprijatelji učinili bi vrlo veliku uslugu da u svoje račune, koji nemogu nikako biti sasvim čisti, neupleću ime srpskoga naroda. Njihova židovska spekulacija neće nikada naći zemljišta v Srbiji za svoje niske težnje. Ne treba da zabave da je u Srbiji moralni fond toliko snažan, da nepotrebuje nikava antislovanskog kapitala. Ko nam i to nudi, sa prezrenjem uvek će biti odbijen.

Za generala Černjajeva mogu vam javiti, da će njemu biti poveren in u buduće vrhovna komanda kako nad srpskom, tako i nad ruskom vojskom, koju će u Srbiju doći. Pronešeni glas, da će doći za komandanta ruskih dobrovoljaca, general Seneke, sa mesta kompetentna opozovat je.

U Srbiji čine se vrlo velike spremne za produženje rata. Reorganizacija vojske, za četiri nova korpusa, svršena je u celoj Srbiji. Pre tri dana preduzeta je reorganizacija u Beogradu. U opšte spremljeno je tako: da će se moći mobilizacija započeti 5. decembra.

Sva naša granica prema Ruminiji utvrđjena je. Basis ove operacione linije to je grad Fet-islam. Ovo je stari grad, ali je u prošlom veku, znatno popravljen, po sistemi Vobanovoj.

Sa nestrpljenjem ovde se očekuje, kad će doći trenutak da srpske zastave uporodo sa ruskim zastavama podju u boj za slobodu

i civilizaciju svoje slovanske braće. Svi su izgledi da i ovaj trenutak nije daleko.

Turci su ovih dana dvaput povredili primirje i to na Jankovoj klisuri u Staroj Srbiji i kod sela Salaša u Bugarskoj.

Komisija demarkaciona predala je protest protivu ove povrede primirja. To je učinila i naša vlada.

Po naredbi Njegove Svetlosti kneza organizuje se 4 batalijona stojeće vojske sa dva eskadrona konjice. Svaki bataljon biće od 800 vojnika. Ova brigada stojaće pod neposrednim nadzorom ministra vojnog.

Tako isto organizovane su i dve brigade dobrovoljaca — svaka brigada po 6000 ljudi. Organizacija za ove brigade propisao je već g. ministar i sa ovom organizaciju podpuno su zadovoljni dobrovoljci. Oni dobijaju uniformi stojeće vojske i novo oružje.

Ovih dana došao je u Beograd naš čuveni vojskovođa g. Djura Horvatić. Ovde u Beogradu otače samo kratko vreme, a zatim će poći svojoj vojsci na Timok.

Pre kratkog vremena bio je u Beogradu poznati junak Miroslav Hubmajer. On je artiljeriski oficir i komandant jedne baterije na deligradskim pozicijama.

Telegrama „Slovenskemu Narodu“.

Iz Dunaja 18. dec. Denes je bila v drž. zboru budjetna debata pravosodnoga ministarstva. Od opozicije je kritiziral Lienbacher ostro nevarne (bedenkliche) justične razmere pod ministrom Glaserjem. Ta je odgovarjal. Dr. Vošnjak je govoril o nezasišanem tlačenju opozicijalnoga časopistva posebno slovanskoga.

Domače stvari.

— (Ogoljufan.) Kako so naši kmetje nekateri še neprevidni. kaže sledeči dogodek: Soboto je v Ljubljano prišel kmet iz Vrbe na Gorenjskem po opravkih. Na št. peterskem predmestji ga sreča nek postopač ter mu pravi: Oče, poglejte tu-le: imam jaz od T. za les dobiti 73 gld., poglejte tu-le v pismu stoji to. Posodite mi vi zdaj-le samo 25 gld. precej, ko bom denar dobil vam bom vrnil, kmet neumen mu jih res da. Goljuf pa za to kmetu izroči pismo, katero je bilo gotovo fingirano. Oba se potem razideta; kmetu je še le pozneje šinilo v glavo: „kje se bom pa sešel s tem človekom.“ V svojem obupanji gre na policijo in s policajem išče po mestu goljufa. Se ve da ga nij dobil. Bil je za 25 gld. lažji, imel pa je zato eno skušnjo več, katero je pa sicer precej drago kupil.

— (Iz Novega mesta) proč pride notar Formacher ker je prestavljen v Kozje. Srečen pot! Mož je bil velik agitator za nemškutarstvo, bode torej v tem oziru tudi na svojem novem mestu tak, vendar toliko ne bode mogel agitirati.

— (Iz Št. Jurja) na južnej železnici se nam piše: Tukajšnje bralno društvo — da si še komaj leto staro — pa uže omaguje; trebi se, kakor kruške po letu. Število udov se je močno skrčilo. — Se ve da, društveniki bi radi veselice, a za te nam manjka potrebnih delavnih moči. Petje bi takoj oživilo vse društvo — če bi le tenorista imeli. In če bi malo več podvzetne volje bilo, še instrumentalno muziko bi lahko oživili — da! — Pred par dnevi se je tukaj neka blizo 50 let stara babnica obesila. Bila je neki v celjskej bolni-

šnici, ko je ozdravela so jo domov pripeljali in čez nekaj dnij, vedi ga šment, kaka muha jo je piknila — se je obesila.

— (Požar.) V Mariboru so 17. t. m. zgoreli škofovi hlevi in bati se je uže bilo, da se ne bi raztegnil požar na škofovo palačo, na kazino in gledališče, ki je takoj poleg.

Razne vesti.

* (Porod v železniškem vozu.) Pred necimi dnevi se je peljala neka gospa po železnici v Genovo. Pridružil se je na neki postaji lep gospod in sede v isti kupé. Gospa se zatajuje, bolečine prihajajo, čas se bliža. — Gospa migne gospodu, ki jo je molče opazoval, gospod priskoči in v trenutku je bilo eno bitje več v vozu, lepi novorojenec je kričal in zvijal se, menda mu nij bilo po volji tako mlademu se voziti po svetu. K sreči je bil oni gospod doktor zdravilstva, vse je bilo na prvi postaji urejeno, da sta mati in sin v zavetje prišla.

* (Prav povabljev.) V ogersko Belocerkev je prišel iz Dunaja mrtvaški voz, ki je stal 1050 gl. List „Nera“ poroča, da je voz „prav povabljev“ in eleganten. Človek se mora pri tem spomniti na tistega moža, ki je truge prodajal. Vprašal ga je namreč nekdo, ali so kovinaste truge boljše, ali lesene. „Veste kaj“, odgovori mož, „kovinaste so veliko bolj elegantne, lesene pa bolj — zdrave!“

* (Judovsko.) Nedavno je prišel v Glognici k nekemu železniškemu konduktarju mož ter vpraša, če hoče njegova hči iti služiti; obljubi jej veliko plačilo, samo „daleč bo morala iti.“ Dekle dobi urno vse svoje papirje ter se loči od staršev. V železniškem vozu se onemu pridruži še drug mož, starši. Govorila sta moža ogerski in dekle, ki je tudi ta jezik razumela, je izpoznala iz govorjenja, da sta ta dva čifuta; da v Badnu čaka uže več deklic, ki se bodo oddale v Paris in še dalje. Dekle se prestraši, stopi na prvi štaciji iz voza — juda pa sta se naprej peljala.

* (Umrli) je v 132 letu svojega življenja Grk Georges Stravides na Smirni, bil je pek in do zadnjega zdrav. Peki redko dolgo žive.

Dunajska borza 18. decembra.

(Izvirno telegrafično poročilo.)

Enotni drž. dolg v bankovcih	59 gld.	65 kr.
Enotni drž. dolg v srebru	66	—
1860 drž. posojilo	108	75
Akcije narodne banke	814	—
Kreditne akcije	132	80
London	126	90
Napol.	10	15
C. k. cekini	6	05
Srebro	116	25

Štev. 6634.

(382—3)

Razpis

službe vrtnarskega pomagaca na deželnej vino- in sadjerejskej šoli v Slapu poleg Vipave.

Služba vrtnarskega pomagaca na deželnej vino- in sadjerejskej šoli v Slapu poleg Vipave za praktični poduk učencev, za opravljanje dela v sadnem, v zelenjadnem in v botanično-pomologičnem vrtu, ter v bučelarstvu, razpisana je vnovič.

Prošnjiki za to službo z letno plačo 250 gold., prostim stanovanjem, ter — ako morda treba — z brezplačnim užitkom zelenjave, naj dokažejo, da so neoženjeni, da so čvrstega zdravja, lepega vedenja, slovanskega jezika zmožni, in da so v sadje-, zelenjadin- in čebeloreji prav dobro, in če mogoče, tudi v cvetlicoreji izurjeni.

Prošnje z navedenimi dokazi naj se do

28. decembra 1876

če mogoče, osobno izročé vodstvu deželne vino- in sadjerejske šole v Slapu.

Od deželnega odbora kranjskega.

V Ljubljani, 4. decembra 1876.

Vabilo.

Mnogostranske terjatve katere se posebno v zimskem času na mestni ubožni zavod stavijo, in primanjkljivost mestu na razpolaganje stoječih pripomočkov, da bi se saj večjem delu ubogih pomoglo, napotijo me, se tudi letos dozda obstoječe človekoljubne navade držati, po kateri je mogoče pri bližajočem novem letu po milih darovih za uboge od navadnih voščil se oprostiti.

Oprostilni listki za voščila ob novem letu in godu dobodo se od zdaj naprej proti plačilu 50 kr. za vsakega posebej, pri gospodu kupčijske komore odborniku Karel Karingerju in pri mestni blagajnici.

Imena oprostenih bodo se po „Laibacher Zeitung“ naznani, torej naj se ime in stan natančno zaznamovati blagovoli.

Mestni magistrat v Ljubljani,
14. decembra 1876.

Podpisani javlja slavnemu občinstvu Ljubljanskemu in okolice, da je v svoji

panorami

na cesar Jožefovem trgu, v kateri se žrež več ko 100 stekel gleda, nastavlja drugo razstavljenje, da se blagovoljno pogleda.

(399—2)

Karel Loibl.

Za božično drevesce

so sposobni posebno elegantni moderni in praktični predmeti iz mojega bogato obloženega, dobro asortiranega

skladišča kožuhovine i klobučine.

Zunanje naročbe se jako urno efektuirajo.

Spoštovanjem

Franz Pröckl,

(408)

Ljubljana, judovske ulice 5.

Umeteljni zobje in zobovja

z zračnim tiskom ali brez njega, lepi, naravni, namenu odgovorni, se po najnovejši metodi delajo in ne da bi se korenine izruvale, postavljajo.

Vse operacije: plombiranje z zlatom polnili, piljenje, čiščenje in drenje zob, se, kakor se je izkusilo, brez hudih bolečin izvršuje pri

(370—5)

Paichelu,

zdravniku za zobe, pri Hradekega mostu, v Malyejev hiši I. nadstropje.

Ravnokar je v „Narodnej tiskarni“ v Ljubljani izšlo in se dobiva:

VIII. zvezek „Listki“:

Pomladanski valovi.

Roman, spisal I. Turgenjev, poslovenil dr. M. Samec. 8° 17 pol. Cena 60 kr.

Pridne

agente

išče jako dobro kreditirana bankna hiša za prodajo srečk in državnih papirjev proti obročnim plačam v vseh večjih krajih in mestih po jako ugodnih pogojih.

Hiša ponuja kupujočemu občinstvu dobičke, kakor nobena druga bankna hiša, zaradi česar se jih več proda in se dohodki agentov s tem pomnožijo. Ponudbe se naslavljajo na

Adolfa Kramerja,

bankna in menjična hiša, Praga, ovočna ulica št. 17 nova.

(389—2)

Dorško olje

iz sale kitovih jeter,

iz Borgena na Norveškem;

rumeno 1 steklenica 60 kr.; nepremočljivo brez okusa in duha 1 steklenica 80 kr.;

se železnim jodirom 1 steklenica 1 gold.

Da se ponarejevanju izogne vtisneno bode moje ime na vsakej steklenici.

(53—36)

Gabriel Piccoli,

lekar, na dunajskeje cesti v Ljubljani.

Tujci.

17. decembra:

Evropa: Mayer iz Gradca.

Pri **Slonu:** Hlatky iz Istrije. — pl. Pitsch iz Gradca. — Jerman iz Krškega. — pl. Neugebauer iz Trsta. — Schoten iz Dunaja. — pl. Veter iz Gradca. — Janski iz Dunaja. — Kastelic iz Trsta.

Pri **Mališci:** Bar. Magdeburg iz Gradca. — Faehner iz Dunaja.

Pri **Zamoresi:** Paik iz Št. Vida. — Šumi iz Dolenskega. — Käs iz Kranja. — Bruner iz Gradca.

Poziv!

Vsled sodnijskega dovoljenja se bodo vse v zapuščino 21. oktobra t. l. umrlega posestnika, gospoda **Franz Rodé-ta** spadajoče nepremakljivo imetje to je: obleka, hišna i posteljno perilo, hišna oprava, kuhinska priprava, kmetiško orodje, vozovi, žito, drugi pridelki, seno i slama, potem bikli, voli, krave in druga živina v

četrtak dne 21. decembra (grudna) t. l.

in posledne dneve od 9 do 12 ure zjutraj in od 2 do 5 ure popoldne v Sneberjih v hiši št. 25 po dražbi proti gotovi plači prodajalo.

V Ljubljani 16. decembra (grudna) 1876.

(401—2)

Velika božična razstava

v konditoriji

Rudolf Kirbischa, kongresni trg.

Velika izbirka

najlepših, najcenejših bonbonijer, srkljanj, tragantnih predmetov, pokalnih bonbonov, deviz in vsakojakih čokolad, bonbonov iz Pariza, Berlina, Stuttgarta, Dunaja in lastnega pridelanja.

Posebno priporočajo se različne

čokolade

iz Massona (Paris), potem različni lastni pridelki za okinčanja Kristusovih drevesc, pravi italijanski mandolat, fini sadežni kruh (Kletzenbrod), popernjak (Lebkuchen) v majhenih paketih, jako prilichen za obesiti na božično drevo, pravo genuško sadje v ličnih koških, kandirano sadje in najfinejši sir iz kutenj v obliki sadja in cvetie, kakor tudi v majhenih koscih.

Prav priporočajo se moje

orehove potice z medom

fine pinse in „pan di Milano“ (nov) vsak dan svež, jako dober za kavo; dalje moja pripoznana izvrstna punšna esenca z oranžami in limonijevim sokom, kakor tudi moje mandeljnovno mleko in limonadna esenca.

Dalje priporočam vsak dan svežo

zgorenje peno v porcijah in hâches-pastete.

Za mnogo obiskanje prosim

spoštovanjem

Rud. Kirbsch,

konditor.

(400—2)

Vse pismene naročbe od zunaj se najurnejše efektuirajo.

20 kr. Darila za Božič in za novo leto. 25 kr.

Podajte sreči roko!
ne le pri
Rottenwieserju & Comp. v Hamburgu
nego tudi pri
A. J. Fischerju
v
Ljubljani.

6 ovratnikov za dame, kufrir.	20 kr.	1 svilnata ovratnica zagospode	25 kr.
1 ovratnik za dame, najnovejše	25 "	15, 20 in	25 "
fason, le	25 "	1 oxfordska kravata zagospode	25 "
1 ovratnik za gospode vseh	20 ali 25 "	1 garnitura uajbolj elegantnih	25 "
fason	20 ali 25 "	gumb za manšete in srajce	25 "
1 par manšet za gospode, vseh	od 25 gori	le 20 in	25 "
fason	25 gori	1 kapa astrahanska za otroke	25 gori
2 metra vratnice (Halsrischen).	25 kr.	ali gospode, tudi iz sukna od	25 gori
1 obrobjen žepni robec le 10 in 15 "	25 "	1 par hlačnih oprtnic od	25 gori
1 predprt za otroke, tamburirano, le	25 "	1 eleganten pormoné od	25 gori
1 srajčica ali hlače	25 "	1 " pihalnik le	25 kr.
1 " iz piké-barhenta	25 "	1 " pilni držaj	25 "
1 predprt za dame z naprajem	25 "	1 " šlepni nosilec	25 "
1 usnjat predprt	25 "	100 šivank z zlatim uhom	25 "
1 pas za dame le 20 ali	25 "	2 formi za punčike le	20 "
1 biserni diadem za dame	25 "	1 zapestnica iz kavčuka	25 "
1 jutrnja hâvbica s trakom	25 "	1 medaljon le	25 "
1 brošni robec iz svile	25 "	1 metulj	25 "
1 ešar iz svile ali volne le 15 do	25 "	1 briljanten prstan, fino le	15 "
1 mašna iz kožuhovine za dame ali svilnata	25 kr.	1 pol ducenta papirnih ovratnikov za gospode	20 "
1 par nogovic, male in velike, le	15, 20 ali 25 "	1 četrt ducenta papirnih manšet za gospode	25 "
1 par nogovičnih prevoz 15, 20 ali 25 "	25 "	1 šestino ducenta papirnih šmišetov za gospode	25 "
1 par šticeljnov le 15, 20 ali 25 "	25 "	1 usnjata šolska listnica za dečke ali deklice	35 "
Mreže za lase od	5 kr. gori	1 svilnate in žametne trakove vseh barv 1—10 metrov le	25 "
Pozlačeni okvirji za okenske zastore	25 "	Cvetlice, buketi, girlande	25 "
1 mašna za gosp. izsvile, 15, 20 in 25 "	25 "		

Vse modistne reči, ki zraven grede, so jako po ceni. Razen tega še tisoč drugih stvari po neverjetno nizkih cenah.

H koncu si dovoljujem še čestite p. t. prejemnike opozoriti, da imam vedno le najnovejše v zalogi, torej se nij bati, de preležano blago za novo ponudilo se.

Naročnine z dežele se točno zvrše, kar ne dopade, se zamenja rado.

(405)

A. J. Fischer,

Ljubljana, Preširnov trg.